

Zagreb, 08.06.2012.

Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije

Jurišićeva 13

HR-10 000 ZAGREB

PREDMET: Javni poziv za prikupljanje prijedloga izmjena Standardne ponude za usluge međupovezivanja Hrvatskog Telekom d.d.

VIPnet d.o.o. (dalje u tekstu: Vipnet) ovim putem, na poziv Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije (HAKOM) dostavlja svoje prijedloge izmjena Standardne ponude Hrvatskog Telekom d.d. (Standardna ponuda HT), kako slijedi.

U odnosu na predloženo, općeniti komentar Vipneta je da tehnološke promjene u mreži HT-a ne bi smjele imati utjecaj na cijene i uvjete međupovezivanja kroz nametanje neopravdanih dodatnih troškova operatorima, te posebice ne mogu imati utjecaj na opseg regulatornih obveza koje su određene u postupku analize tržišta uključujući i djelomično ili potpuno ukidanje CPS usluge.

U nastavku detaljnije razrađujemo pojedine elemente prijedloga izmjene Standardne ponude.

1. Modernizacija elektroničke komunikacijske mreže HT-a i regulatorne obveze

HT navodi u svom dopisu HAKOM-u od 27. travnja 2012. godine, citiramo:

„HT se nalazi u postupku modernizacije svoje elektroničke komunikacijske infrastrukture koja podrazumijeva prelazak s PSTN hijerarhije na hijerarhiju mreža nove generacije (NGN).“

„S obzirom da je nova infrastruktura, odnosno, njena mreža (NGN), organizirana i povezana na način koji ne podržava postojeću hijerarhiju PSTN-a, prelaskom na novu arhitekturu mreže HT-a i migracijom priključaka krajnjih korisnika na NGN prestaje potreba za postojećim HT-ovim lokalnim TDM centralama, što ima za posljedicu njihovo isključivanje iz mreže.“

HT je Odlukom Vijeća HAKOM-a od 17. srpnja 2009. godine određen operatorom sa značajnom tržišnom snagom na tržištu započinjanja (originacije) poziva iz javnih komunikacijskih mreža koje se pruža na fiksnoj lokaciji, te su mu određene regulatorne obveze propisane dokumentom „Analiza tržišta započinjanja (originacije) poziva iz javnih komunikacijskih mreža koje se pruža na fiksnoj lokaciji“ kao sastavni dijelom spomenute Odluke. **Tom Odlukom HT je obavezan osigurati pružanje usluge predodabira operatora, bez iznimaka i bez tehnoloških ograničenja.**

Štoviše, u točki 8.1.6. Dokumenta analize tržišta, jasno se navodi, citiramo: *„U provođenju ove regulatorne obveze, **HT je dužan prilagoditi komutaciju na kojoj su priključeni krajnji korisnici kojima je HT pristupni operator**, na način da se pozivi navedenih krajnjih korisnika za koje je usluga predodabira operatora omogućena, automatski prenose prema mreži operatora kojeg su krajnji korisnici odabrali...“*

U točki 2.3.2. Standardne ponude HT-a za usluge međupovezivanja, HT utvrđuje, citiramo: „U tu svrhu, T-Com će prilagoditi komutaciju na kojoj je priključen krajnji korisnik T-Com-a na način da se pozivi za koje je CPS omogućen, a koje je uputio krajnji korisnik T-Coma, automatski prenose prema mreži Operatora korisnika kojeg je odabrao krajnji korisnik T-Coma bez potrebe biranja kratkog koda za odabir operatora....“

Iz prethodno navedenog, sasvim je razvidno da **HT ima jasnu i nedvojbenu regulatornu obvezu osigurati uslugu predodabira operatora, pri čemu je dužan prilagoditi komutaciju i spomenuta NGN tehnologija ni na koji način ne može biti tehnologija na kojoj usluga predodabira operatora, kao temelj za uslugu najma korisničke linije, nije moguća.**

Štoviše, prilikom definiranja projekta modernizacije svoje elektroničke komunikacijske infrastrukture koja podrazumijeva prelazak s PSTN hijerarhije na hijerarhiju mreža nove generacije (NGN) i narudžbe iste prema proizvođačima i dobavljačima te infrastrukture i tehničke platforme, HT je svakako u mogućnosti, i sukladno prethodno navedenim regulatornim obvezama, obavezan osigurati punu funkcionalnost nove NGN mrežne platforme, koja će pružati sve temeljne funkcionalnosti, od kojih je svakako jedna od najvažnijih – usluga predodabira operatora.

Nadalje, smatramo da promjena u konfiguraciji HT-ove mreže i uvođenje nove tehnologije, ne može automatizmom značiti ukidanje (bilo samo djelomično ili uvjetno) regulatorne obveze odabira i predodabira operatora, budući da isto nije sukladno zakonom određenim odredbama o provođenju analize tržišta i određivanju, izmjeni i ukidanju regulatornih obveza.

U tom smislu naš je stav da ukidanje ili najblaže rečeno izmjena dosadašnje funkcionalnosti regulatorne obveze odabira i predodabira operatora, nije moguća bez provođenja sveobuhvatne analize tržišta putem koje bi se uzevši u obzir sve čimbenike na tržištu, utvrdilo da li postoji potreba za zadržavanjem, izmjenom ili ukidanjem te regulatorne obveze.

U poglavlju 6. Standardne ponude HT-a pod nazivom „Kakvoća usluga“, HT predlaže slijedeću izmjenu teksta:

„Također, pojedine usluge T-Coma koje se temelje na IP tehnologiji nisu dostupne u slučaju nestanka električne energije, te ne omogućuju uslugu odabira, odnosno, predodabira operatora.“

Ovaj prijedlog dopune teksta Standardne ponude smatramo potpuno neprihvatljivim, odnosno, svako ostavljanje mogućnosti da bi se usluge odabira, a posebice, predodabira operatora mogle ukinuti ili na bilo koji način onemogućiti, nalazimo neprihvatljivima i izuzetno opasnim za daljnji razvitak tržišta elektroničkih komunikacija RH.

Predloženi tekst od strane HT-a zaista nalazimo neprihvatljivim i neutemeljenim, te ga je potrebno izbrisati, odnosno, ukloniti svaku mogućnost da se uslijed promjene mrežne tehnologije HT-a dovodi u pitanje funkcionalnost usluge predodabira operatora. Za Vipnet nije sporno da se takva funkcionalnost može i mora osigurati bez obzira na korištenu tehnologiju u pristupnom dijelu mreže HT-a.

Sasvim je razvidno da promjene u infrastrukturi, odnosno, prelazak na NGN tehnologiju, ne predstavljaju nikakav objektivan tehnički razlog koji bi imao utjecaja na uslugu predodabira operatora i njome povezanu uslugu najma korisničke linije.

Usluga najma korisničke linije temeljena na usluzi predodabira operatora predstavlja jednu od temeljnih veleprodajnih usluga koja daje pretpostavke za osiguranje ravnopravne tržišne utakmice, putem koje, bez obzira pružala se ista samostalno ili u sve zastupljenijoj kombinaciji s uslugom veleprodajnog širokopojasnog pristupa.

Dozvoljavanje HT-u da suprotno svojim regulatornim obvezama, na ovaj način sprječava korisnike da izaberu drugog operatora, a Operatore korisnike u preuzimanju korisnika javne telefonske usluge ali i posredno usluge širokopojasnog pristupa kada se radi o osnovnom pristupu putem mreže HT-a, imat će nepopravljive negativne posljedice na razvoj tržišta i ravnopravne tržišne utakmice.

Također smatramo da predložena dopuna u poglavlju „Kakvoća usluga“ tematski ne spada u okvir međupovezivanja jer se radi o odredbama koje opisuju funkcionalnosti izvan razine međupovezivanja, odnosno u pristupnom dijelu mreže HT-a koji za međupovezanog operatora nije relevantan, već je relevantan za krajnjeg korisnika u mreži HT-a i kao takav bi trebao biti predmet Općih uvjeta poslovanja HT-a, a ne Standardne ponude međupovezivanja.

Naime, operator korisnik međupovezivanja nema nikakav utjecaj na tehnologiju koju HT koristi za spajanje krajnjeg korisnika, i njena ograničenja ili prednosti (podaci o lokaciji, pozivanje hitnih službi, gubitak usluge zbog gubitka električnog napajanja itd), te posljedičnu razinu kakvoće usluge koja se može pružiti a što se zapravo opisuje u predloženom dodatku u poglavlju 6. Standardne ponude.

Operator korisnik je zainteresiran za uslugu međupovezivanja koja mu se isporučuje na pristupnoj točki te stoga promjene u konfiguraciji HT-ove mreže iza pozicije pristupne točke (unutar mreže HT-a) po našem mišljenju nisu relevantne za sadržaj Standardne ponude međupovezivanja. Smatramo da se predložene promjene ne bi smjele iskorištavati kao povod za izmjene ostalih odredbi Standardne ponude ili izmjene regulatornih obveza HT-a, već bi se u smislu međupovezivanje one trebale tumačiti samo kao promjene lokacija pristupnih točaka međupovezivanja.

PRIJEDLOG:

Osigurati obvezu HT-a da bez obzira na novu mrežnu tehnologiju i mrežnu hijerarhiju osigura potpunu i cjelovitu funkcionalnost usluge predodabira operatora, kako za postojeće korisnike tako i za nove, na način da se u poglavlju 6. Standardne ponude HT-a pod nazivom „Kakvoća usluga“, briše predložena dopuna teksta.

2. Gašenje lokalnih pristupnih točki i nametanje viših troškova

HT navodi u svom dopisu HAKOM-u od 27. travnja 2012. godine, citiramo:

„Od trenutka gašenja lokalne pristupne točke operator će moći ostvariti pristup interkonekcijskom prometu korisnika koji su bili obuhvaćeni područjem pokrivanja pojedine lokalne pristupne točke (koja je ugašena), putem regionalnih pristupnih točaka.“

Vipnet je uvjerenja da promjena mrežne infrastrukture i mrežne hijerarhije u HT mreži ne mora predstavljati nužan uvjet za prebacivanje prometa koji se do trenutka promjene odvijao putem lokalnih pristupnih točaka na isključivo regionalne pristupne točke.

Naime, na lokaciji svakog pretplatničkog razdjelnika (MDF-a) i dosadašnje lokalne pristupne točke (tzv. TDM centrale tipa Ericsson AXE ili Siemens EWSD), instalirati će se mrežni elementi, na koje se povezuju svi do tada povezani pretplatnički stupnjevi (tzv. RSU, RSS) na kojima su živi korisnici HT-a i

korisnici ostalih operatora korisnika usluge CPS-a i WLR-a, te ne vidimo razloga zašto na tim novim mrežnim elementima – novim čvorovima, ne bi HT omogućio direktno međupovezivanje, kakvo je do sada bilo na lokalnim pristupnim točkama starije tehnologije.

Štoviše, novi mrežni elementi na lokacijama sadašnjih lokalnih pristupnih točaka, moraju imati hardversku i softversku opremu za mrežno povezivanje, odnosno, priključenje određenih prijenosnih kapaciteta, kako interno unutar HT mreže, tako i eksterno, prema mrežama ostalih operatora. Stoga ne nalazimo nijedan valjani razlog zašto se lokalno međupovezivanje ne bi moglo osigurati i na novim tehnologijama koje će biti locirane na lokacijama dotadašnjih lokalnih pristupnih točaka putem TDM tehnologije.

Time, osim same mrežne tehnologije, ne bi došlo do promjena u arhitekturi međupovezivanja, kapacitetima vodova međupovezivanja, ali ni u komercijalnim uvjetima, odnosno, troškovima međupovezivanja za sve ostale operatore, posebice one koji koriste usluge lokalnog međupovezivanja, i na tome temelje svoje poslovne planove.

Dapače, uvjerenja smo da ne postoji racionalan razlog zašto bi se međupovezivanje vršilo isključivo na regionalnoj razini, što bi samim time osjetno podiglo i cijene međupovezivanja odnosno troškove međupovezivanja ostalim operatorima.

Cijene međupovezivanja će, po svemu sudeći, od 01.01.2013. biti troškovno usmjerene, temeljene na izračunu putem troškovnog modela HAKOM-a. Međutim, pretpostavljamo da NGN pristupna arhitektura HT-a, posebice što se tiče lokalne razine nije ušla u izračun troškovnog modela.

Stoga je neophodno odrediti da se do izračuna troškovno orijentirane cijene za NGN, ostavi na snazi cijena lokalne terminacije i lokalne originacije za sav promet ostalih operatora koji je upućen u područje ili iz područja pokrivanja dotadašnje lokalne pristupne točke HT-a.

PRIJEDLOG:

Osigurati kontinuitet cijena terminacije i polaznog prometa (originacije) na sadašnjim razinama za sav promet ostalih operatora koji je upućen u područje ili iz područja pokrivanja dotadašnje lokalne pristupne točke HT-a, u svrhu izbjegavanja nastanka dodatnih, neutemeljenih i neracionalnih troškova ostalim operatorima.

3. Obveza dimenzioniranja vodova međupovezivanja i nametanje viših troškova

U točki 2.4. Standardne ponude HT-a nametnuta je obveza i odgovornost Operatoru korisniku za dimenzioniranje i plaćanje vodova međupovezivanja potrebnih za prijenos prometa.

Kako HT predlaže, u slučajevima gašenja lokalne centrale, promet bi se s lokalnih pristupnih točaka prebacio na tranzitne centrale odnosno regionalne pristupne točke, odnosno, s lokalnih vodova međupovezivanja na regionalne vodove međupovezivanja.

To bi značilo da bi, prije gašenja određene lokalne centrale i pripadajućih lokalnih vodova međupovezivanja, operator korisnik morao dimenzionirati, odnosno, proširiti kapacitete na regionalnoj razini u svom trošku, i to dovoljno unaprijed (najmanje 60 dana) prije gašenja, te nakon toga, ponovo odjaviti lokalne vodove koji nisu više iskoristivi uslijed gašenja lokalne centrale što će definitivno predstavljati iznimno velike i neracionalne troškove operatorima korisnicima Standardne ponude.

Kao što smo naveli u prethodnoj točki ovog dokumenta da ne nalazimo nijedan valjani razlog zašto se lokalno međupovezivanje ne bi moglo osigurati i na novim tehnologijama koje će biti locirane na lokacijama dotadašnjih lokalnih pristupnih točaka, uvjerenja smo, da osim same promjene mrežne tehnologije u HT mreži, ne bi trebalo doći do promjena u arhitekturi međupovezivanja, kapacitetima vodova međupovezivanja, ali ni u komercijalnim uvjetima, odnosno, troškovima međupovezivanja za sve ostale operatore, posebice one koji koriste usluge lokalnog međupovezivanja, i na tome temelje svoje poslovne planove.

PRIJEDLOG:

Osigurati kontinuitet međupovezivanja na lokalnoj razini s lokalnim pristupnim točkama bez obzira na mrežnu tehnologiju i arhitekturu HT mreže i implementaciju NGN mreže, u svrhu izbjegavanja nastanka dodatnih, neutemeljenih i neracionalnih troškova ostalim operatorima.

4. Rokovi gašenja lokalnih pristupnih točaka

U točki 3.4. Standardne ponude HT-a navodi se:

„Istovremeno, T-Com je u postupku smanjenja broja centrala koje rade u T-Com mreži. U tu svrhu T-Com zadržava pravo zatvoriti određene pristupne točke u T-Com mreži koje su otvorene u svrhu međupovezivanja. U slučaju zatvaranja pojedine pristupne točke, T-Com će izvijestiti Operatora korisnika što je ranije moguće, ali najkasnije 6 mjeseci prije dana zatvaranja.“

Sukladno toj odredbi Standardne ponude HT-a proizlazi da HT ne može započeti s gašenjem lokalnih centrala najavljenih za 01. listopada 2012. ili 01. studenog 2012. godine, kako je to u Dodatku 1. Standardne ponude HT naveo za određen broj lokalnih centrala.

PRIJEDLOG:

Potrebno je promijeniti datume planiranih gašenja pojedinih lokalnih centrala HT-a na najranije 6 mjeseci nakon dostave obavijesti HT-a operatorima korisnicima.

5. Cijene poziva na brojeve hitnih službi

U točki 4.4. Standardne ponude HT-a, pod nazivom „Pozivi na brojeve hitnih službi“, razvidno je da su cijene terminacije poziva na brojeve hitnih službi u HT-u iznimno visoke i već duži niz godina neusklađene u odnosu na cijene terminacije poziva u HT mrežu (0,11 kn/min i 0,25 kn/pozivu).

PRIJEDLOG:

Potrebno je smanjiti veleprodajne cijene poziva na brojeve hitnih službi, koje ostali operatori ne smiju naplaćivati vlastitim korisnicima, na razinu cijena terminacije poziva, uz uvažavanje stvarnog troška korištenja IN platforme za usmjeravanje tih poziva unutar HT mreže, ukoliko se IN platforma zaista i koristi, čime bi se osigurala potpuno opravdana i troškovno orijentirana cijena predmetnih poziva.

6. Migracija korisnika

Ukoliko bi zaista došlo do ukidanja usluga predodabira operatora potrebno je prethodno definirati postupke migracije postojećih korisnika na druge veleprodajne usluge. U tom smislu potrebno je uzeti u obzir troškove koje bi alternativni operatori trebali podnijeti da bi osigurali neprekinutost usluga krajnjim korisnicima.

Na primjer, u slučaju da krajnji korisnik koristi usluge temeljene na CPS/WLR funkcionalnostima, gašenjem lokalne centrale došlo bi do prekida u uslugama na štetu krajnjeg korisnika i operatora korisnika, odnosno operator korisnik bi prethodno trebao osigurati zamjensko rješenje za tog krajnjeg korisnika u obliku *bitstream* usluge putem VoIP kanala što iziskuje provođenje određenih procedura ugovaranja takve usluge, troškove sukladno odredbama Standardne ponude veleprodajnog širokopojasnog pristupa, te troškove dodatne opreme koju je potrebno osigurati korisnicima, a i potrebne dodatne zahtjeve na mrežne sustave operatora korisnika.

Nadalje, pružanje *bitstream* usluge neće biti moguće u svakom slučaju (temeljeno na dosadašnjim iskustvima), pa je dvojbeno kako HT planira riješiti problem s korisnicima koji bi u takvom scenariju u potpunosti ostali bez mogućnosti korištenja usluga (npr. zbog nedovoljne kvalitete pristupne mreže da bi se uspostavila *bitstream* usluga i sl).

Ukidanje usluge predodabira operatora zaista ima značajne posljedice na stanje na tržištu, koje bi u svakom slučaju trebalo identificirati i raspraviti putem javne rasprave prije donošenja bilo kakve odluke o iole djelomičnom prestanku pružanja usluge predodabira operatora.

U tom smislu očekujemo provođenje dodatne javne rasprave o samom prijedlogu odluke o izmjenama Standardne ponude.

Nadamo se da će prethodno navedeni komentari i prijedlozi pridonijeti dodatnom razmatranju predloženih izmjena Standardne ponude HT d.d.

Srdačan pozdrav,
VIPnet d.o.o.